

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Новицького Костянтина Олександровича
«МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИРОДНИХ
ЦУКРОЗАМІННИКІВ (НА ПРИКЛАДІ СТЕВІЇ)»,
подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

Актуальність обраної теми. Економічний стан держави й окремих секторів економіки України значною мірою визначається темпами і масштабами розвитку агропромислового виробництва як пріоритетного. За останнє десятиліття в Україні вперше за період її незалежності були встановлені позитивні тенденції економічного розвитку агропромислового виробництва, які водночас спричинили стрімке зростання конкуренції, скорочення життєвих циклів агропромислової продукції, зміни потреб користувачів. Замість проблеми виживання суб'єктів агропромислового виробництва назріла проблема забезпечення їх конкурентоспроможності, що зумовило необхідність оновлення та модернізації виробничих технологій, розробки та виробництва нової конкурентоспроможної агропромислової продукції, використання інноваційних підходів до управління та організації агропромислового виробництва. За умов обмеженості інвестиційних ресурсів актуальною стає проблема вибору пріоритетних напрямів інвестування інновацій, що сприяють підвищенню ефективності агропромислового виробництва. Це спричинює загострення уваги до формування економічних умов підвищення ефективності та активності інноваційно-інвестиційної діяльності у агропромисловому виробництві.

Сучасні умови високо конкурентних аграрних ринків зумовлюють необхідність розглядання інноваційної діяльності як найбільш дієвого способу підвищення конкурентоспроможності агропромислового виробництва і забезпечення його подальшого розвитку. Однак, незважаючи на деяке пожвавлення інвестиційних та інноваційних процесів у агропромисловому виробництві України, вони все ще протікають вкрай

мляво. Назріла гостра потреба в активізації інноваційно-спрямованого інвестування у агропромислове виробництво з метою збереження встановлених позитивних тенденцій та забезпечення подальшого стійкого зростання. І це є проблема національна, оскільки розвиток агропромислового виробництва є визначальним для зростання потенціалу національної економіки в цілому.

Таким чином на сьогодні постає необхідність в дослідженні оцінки привабливості інвестицій, характеристики суті інновацій, їх видів та етапів розвитку й удосконалення складових механізму підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві, викритити можливостей й загроз активізації інноваційно-інвестиційної діяльності, що й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження, його зміст, мету, завдання, науково-методичні та практичні підходи.

Вирішенню згаданих проблем більшою чи меншою мірою присвячена дисертаційна робота К.О. Новицького і це свідчить про її безумовну актуальність.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми досліджень. У вступі автор вірно сформулював мету й основні завдання дослідження.

Дисертація К.О. Новицького вирізняється глибокими дослідженнями теоретичних засад інноваційно-інвестиційної діяльності аграрних підприємств і широким застосуванням сучасного апарату моделювання. Згідно з основною гіпотезою дослідження, автором розділяються поняття «інновацій» та «новацій». При цьому автор наголошує, що «...Стевія як інноваційний продукт набуває потенційної новації не тільки для галузі, що безпосередньо забезпечує її виробництво, але і для всіх господарюючих суб'єктів, які виробляють цей продукт», а такі методологічні підходи,

цілком обґрунтовано, дозволили К.О. Новицькому розробити інноваційна модель розвитку природних цукрозамінників в Україні, що у свою чергу, дозволили об'єднати різні аспекти інноваційного процесу інноваційного продукту та з'ясувати перспективи і шляхи формування інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств (п. 1.1).

Окрім того, зазначені підходи дозволили К.О. Новицькому дослідити й узагальнити ризики, що виникають у процесі реалізації інноваційного потенціалу аграрних підприємств, залежно від етапу впровадження інновацій, процесу їхньої реалізації, характеру діяльності підприємства, обсягу фінансових втрат на реалізацію задуму тощо (п. 1.2).

В аналітичному розділі дисертації К.О. Новицький, здійснивши досить глибокі дослідження аналізу ринку природних цукрозамінників, прийшов до висновку, що як на зовнішньому, так і внутрішньому ринках нині лише формуються ніші щодо реалізації природних цукрозамінників, вироблених на основі стевії (п. 2.1, 2.2). При цьому, ми приєднуємося до висновків автора дисертації щодо перспектив розвитку продуктів перероблення цієї культури в Україні. Адже, як доведено у дослідженні, «... відповідно до світових тенденцій мінімальні обсяги споживання продуктів переробки стевії в Україні у 2017 р. становитимуть 350 т. Отже, щорічний темп приросту ємності внутрішнього ринку дорівнюватиме 1,8 %, або більш ніж 7,5 т/рік».

Окрім того, заслуговують на увагу розрахунки К.О. Новицький щодо ефективності реалізації інноваційно-інвестиційного проекту з вирощування й переробки стевії. Адже, відповідно до наведених показників, реалізація таких проектів є надзвичайно вигідною як для сільськогосподарських підприємств, так і має фінансові й соціальні ефекти, що в умовах децентралізації влади й управління є надзвичайно вагомою умовою для розвитку сільської місцевості (п. 2.3).

Дослідженні автором можливості реалізації задуму з розвитку інноваційної діяльності у регіоні шляхом створення індустріального парку,

наведені у розділі 3, має бути основою для розвитку будь-яких органів самоврядування. Так, відповідно до зазначеного у дисертації К.О. Новицького, концептуальні засади створення цього парку ґрунтуються на чотирьох складових, а саме: виробничій, логістичній, соціальній та обслуговуючій (п. 3.3). Реалізація цих задумів призведе не лише до реалізації даного інноваційно-інвестиційного проекту, а й матиме як соціальні, так і виробничі ефекти для розвитку регіону. При цьому, вдала реалізація задуму зі створення інноваційного парку, матиме суттєві позитивні наслідки щодо розвитку, насамперед, освітньої, наукової, переробної, обслуговуючої тощо галузей Тернопільської області.

Враховуючи зазначене, можна стверджувати, що автором повністю досягнуто поставленої мети, а висновки та рекомендації – мають не лише наукову, а й практичну цінність, реалізація яких призведе до досягнення великої кількості соціальних ефектів у Тернопільській області.

Значення для науки і практики результатів дослідження. Викладені і розроблені в дисертації наукові підходи, висновки та практичні рекомендації сприяють створенню умов для стабільного і ефективного виробництва соціально значущої продукції рослинництва на прикладі стевії як сировини, з подальшою переробкою її на продукцію харчової, косметичної та інших галузей промисловості.

Ключові положення і пропозиції дисертаційної роботи, які мають найбільшу практичну цінність, пройшли апробацію та прийняті до впровадження: Департаментом агропромислового розвитку Тернопільської ОДА (довідка № 01-661/2.3 від 05.05.2015 р.); СТОВ "Дружба" Тернопільської області (довідка № 35 від 05.05.2015 р.); Тернопільською державною сільськогосподарською дослідною станцією Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН (довідка № 47 від 07.05.2015 р.). Авторські розробки знайшли практичне застосування при підготовці фахівців ВП НУБіП України "Бережанський агротехнічний інститут" при викладанні курсів "Економіка підприємства", "Економіка

сільського господарства", "Економіка природокористування", "Економіка світового сільського господарства", "Актуальні проблеми аграрної економіки", "Економіка інноваційної діяльності", "Бізнес-планування інноваційних проектів", "Інвестиційний та інноваційний менеджмент", "Управління проектами" (довідка № 323 від 24.05.2015 р.).

Повнота викладу основних наукових положень дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації, рекомендації і висновки розроблені здобувачем самостійно. За результатами дисертаційного дослідження автором опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 4,2 д.а., з яких 2,8 д.а. належать особисто здобувачу, 5 статей у фахових наукових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у виданні іноземної держави і 5 у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Автореферат адекватно відображає зміст, основні положення і результати дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження. Структура і зміст дисертаційної роботи загалом узгоджуються з її назвою, метою і завданнями. Завдання дослідження виконані повністю, мета досягнута, що дає підстави оцінити її позитивно. Разом з цим складність та багатоплановість об'єкта і предмета дослідження зумовлюють дискусійність ряду положень дисертації, а окремі положення викликають зауваження.

1. Одним із пунктів наукової новизни здобувачем вказано визначення економічної ефективності від реалізації інноваційного проекту з вирощування та перероблення природних цукрозамінників на прикладі стевії, але не до кінця зрозумілим є те, в чому саме полягає удосконалення методичних засад визначення економічної ефективності від реалізації інноваційного проекту.

2. У п. 2.2. дисертаційного дослідження «Оцінювання можливостей реалізації та ринки збуту природних цукрозамінників» для більш ґрунтовного визначення обсягів та структури попиту на природні цукрозамінники доцільно було б провести маркетингове дослідження потенційних споживачів.

3. Важливу роль у підвищенні інноваційної активності в агропромисловому виробництві відіграють позикові кошти: кредити банків, кошти від розміщення облігацій інноваційних агропромислових підприємств, податковий кредит, іноземні інвестиції. Проте, в дисертаційному дослідженні здобувачем не достатньо приділено уваги тому факту, що інвестування в інноваційну діяльність є досить ризикованим і доцільно було б більш ширше здійснити порівняльну оцінку різновидів залучення фінансових активів та їх впливу на підвищення рівня інноваційної активності в агропромисловому виробництві.

4. З метою врахування усіх ризиків щодо впровадження інноваційно-інвестиційного проекту індустріального парку «Стевія-Тернопіль», автору доцільно було б привести дослідження місцевого і регіонального ринків збуту запланованої до реалізації продукції. А вже не врахування особливостей функціонування цих ризиків або обмеження можливості збуту виробленої продукції чи інших факторів може призвести до часткової неможливості реалізації запланованих доходів.

5. Оскільки найбільш інтенсивно розвиваються такі країни, як Китай, Тайвань, Південна Корея та ін., які володіють значним інноваційним потенціалом та інтенсивно проводять інноваційну політику, активно сприймають інновації й адаптують їх у національному господарстві, доцільно було б після критичного аналізу надати відповідні пропозиції щодо екстраполяції досвіду у вітчизняну аграрну сферу.

Відзначене не применшує в цілому високий науково-теоретичний та прикладний рівень дисертаційної роботи і не може служити підставою для зниження її позитивної оцінки.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Новицького Костянтина Олександровича на тему на тему: „Механізм реалізації інноваційного потенціалу природних цукрозамінників (на прикладі стевії)”, яку було подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, є завершеним науковим дослідженням, що має практичне значення, та є внеском у розвиток економічної науки. Отримані в результаті проведеного дослідження нові науково обґрунтовані й достовірні висновки та пропозиції, свідчать про високий рівень наукової підготовки його автора.

За актуальністю розглянутої проблематики, обсягом дослідження, науковим рівнем і практичною цінністю отриманих результатів дисертаційна робота повністю відповідає вимогам пп. 9, 11 і 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор Новицький Костянтин Олександрович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
ім. проф. Й. С. Завадського
Національного університету біоресурсів
та природокористування України

Л.В. Забуранна

Підпис Л.В. Забуранної засвідчено
Начальник відділу кадрів

М.В. Михайліченко